

สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงปักกิ่ง
ฝ่ายเกษตร ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครเซี่ยงไฮ้
ฝ่ายเกษตร ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครกว่างโจว
ฉบับที่ 3 ประจำเดือนมีนาคม 2563

สถานการณ์โรค COVID-19 ในสาธารณรัฐประชาชนจีน และผลกระทบต่อสินค้าเกษตรของไทย

1. สถานการณ์ปัจจุบันของโรค COVID-19 ณ วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2563

โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปลายเดือนธันวาคม 2562 ในตลาดสดเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน และเกิดการแพร่ระบาดไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้ปัจจุบันมีผู้ติดเชื้อในประเทศจีนเกือบ 8 หมื่นคน และระบาดไปยังประเทศต่างๆ ถึง 55 ประเทศทั่วโลก

เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563 องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้ประกาศยกระดับความเสี่ยงของโรค COVID-19 เป็นระดับสูงมากในระดับโลก และเตือนว่าขณะนี้โรคกำลังระบาดในวงกว้างและสามารถแพร่ระบาดอย่างรุนแรงไปทั่วโลก (pandemic)

เปรียบเทียบสถานะจำนวนของผู้ติดเชื้อระหว่างวันที่ 12 และ 28 กุมภาพันธ์ 2563 (เวลา 10.00) ดังนี้

	จำนวนผู้ติดเชื้อทั้งหมด	สงสัยว่าจะติดเชื้อ	หายป่วย	เสียชีวิต	
ในประเทศจีน 12 ก.พ. 63	63,927	13,435	7,025	1,489	
ในประเทศจีน 28 ก.พ. 63	79,389	1,418	39,049	2,838	
ในต่างประเทศ 12 ก.พ. 63	505	-	58	2	24 ประเทศ
ในต่างประเทศ 28 ก.พ. 63	5,827	-	371	85	55 ประเทศ

● มาตรการควบคุมโรคของจีน

เหตุการณ์ระบาดของไวรัสโคโรนาได้สร้างความตื่นตระหนกและความวิตกกังวลเป็นอย่างมาก เนื่องจากตัวเลขผู้ติดเชื้อในประเทศจีนพุ่งสูงขึ้นหลายเท่าตัวในช่วง 2 สัปดาห์แรก โดยในวันที่ 26 ม.ค. 63 จำนวนผู้ติดเชื้อประมาณ 6 พันคน เพิ่มขึ้นประมาณ 60,000 คน ในวันที่ 12 ก.พ. 63

รัฐบาลจีนตัดสินใจใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดเพื่อควบคุมการระบาด โดยประกาศภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขทั่วประเทศตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม 2563 และมีมาตรการต่างๆ ได้แก่

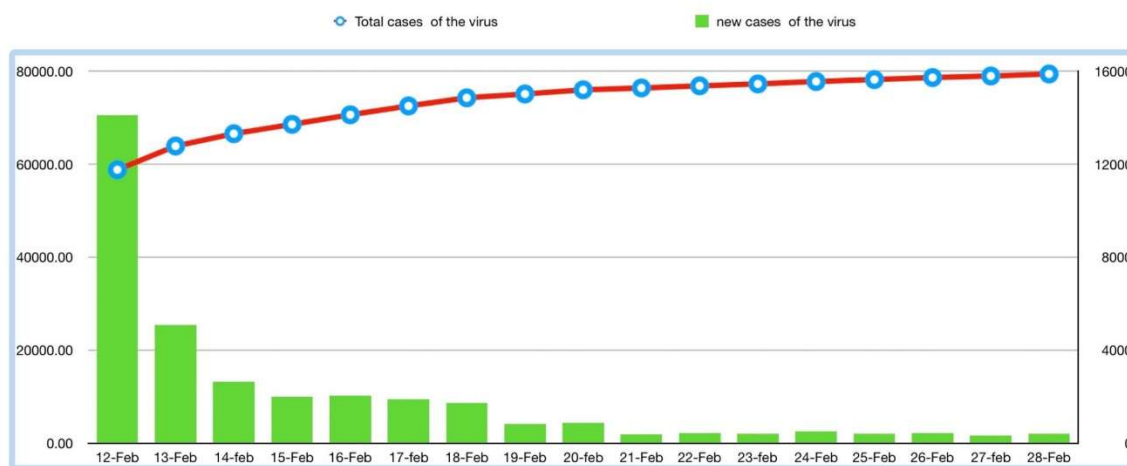
- 1) ประกาศปิดเมืองอู่ฮั่น และมณฑลหูเป่ย์ โดยระงับการเข้าออกทุกเส้นทาง
- 2) ประกาศขยายวันหยุดถึงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2563 (จากเดิมหยุดตรุษจีนระหว่างวันที่ 24-30 มกราคม 2563) ยกเว้นมณฑลหูเป่ย์ให้หยุดถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563)
- 3) ประกาศปิดแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญหลายแห่งในประเทศ
- 4) เพิ่มความเข้มงวดกับชุมชน บริษัทห้างร้านและเจ้าของบ้านเช่า กล่าวคือ ต้องรับผิดชอบการควบคุมและป้องกันโรคโดยมีมาตรการต่างๆ เช่น จำกัดการเข้าออกของบุคคลภายนอกและพนักงานส่งของ จัดซื้อคนเข้าออก ตรวจสอบอุณหภูมิร่างกาย หากพบผู้ฝ่าฝืนต่อมาตรการข้างต้นต้องแจ้งดำเนินคดีตามกฎหมาย

5) ปรับเกณฑ์การยืนยันผู้ติดเชื้อใหม่จากเดิมจะยืนยันด้วยผลตรวจห้องปฏิบัติการ (ใช้เวลาประมาณ 4 วัน) เป็นการยืนยันโดยการวินิจฉัยของแพทย์ (ผลเอกซเรย์ ผลตรวจจากอาการป่วย และประวัติของคนไข้) ส่งผลให้สามารถยืนยันจำนวนผู้ติดเชื้อได้เร็วขึ้นและใช้มาตรการต่างๆ กับผู้ป่วยได้ทันที เช่น สังกักบริเวณ อนุญาตให้รับการรักษาในโรงพยาบาล เป็นต้น ทำให้จำนวนผู้ติดเชื้อที่ได้รับการยืนยันในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2563 เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด จากจำนวนประมาณ 44,000 รายในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2563 เป็นประมาณ 60,000 ราย ในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2563

6) สักปลดเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์มณฑลหูเป่ย์ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดของมณฑล และสั่งปลดเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์นครอู่ฮั่น (ผู้บริหารสูงสุดของนครอู่ฮั่น) รวมทั้งสั่งปลดเลขาธิการและผู้อำนวยการกรมสาธารณสุขและอนามัยของมณฑลหูเป่ย์ เนื่องจากไม่สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สถานการณ์เลวร้าย มีผู้ติดเชื้อเป็นจำนวนมากและส่งผลกระทบอย่างมหาศาล

หลังจากที่ได้ประกาศใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดเพื่อควบคุมการระบาด ส่งผลให้จำนวนผู้ป่วยใหม่มีอัตราเพิ่มขึ้นที่ถดถอยลงอย่างเห็นได้ชัด โดย ณ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2563 ผู้ติดเชื้อรายใหม่มีจำนวนประมาณ 12,000 คน เนื่องจากจีนปรับเกณฑ์การยืนยันผู้ติดเชื้อใหม่ แต่หลังจากวันที่ 12 ก.พ. 63 จำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ในประเทศจีนลดลงเรื่อยๆ จากวันละกว่า 4,000 คน เหลือประมาณวันละประมาณ 300 คน ส่วนจำนวนผู้ติดเชื้อทั้งหมดในประเทศจีนประมาณ 80,000 คน

Cases of coronavirus in China

กราฟแสดงจำนวนผู้ป่วยทั้งหมดและจำนวนผู้ป่วยรายใหม่ของประเทศจีนระหว่างวันที่ 12 – 28 กุมภาพันธ์ 2563

● สถานการณ์ปัจจุบัน

นับตั้งแต่รัฐบาลจีนใช้มาตรการเด็ดขาดในการควบคุมการระบาดภายในประเทศ ส่งผลให้ปัจจุบันสถานการณ์การระบาดนอกมณฑลหูเป่ย์มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด หลายมณฑลในประเทศจีนได้ประกาศลดระดับภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โดยปรับลดจากระดับ 1 เป็นระดับ 2 จำนวน 7 มณฑล คือ มณฑลชานซี กวางตุ้ง เจียงซู อันฮุย ชินเจียง เสฉวน และจี๋หลิน และปรับลดจากระดับ 1 เป็นระดับ 3 จำนวน 7 มณฑล คือ มณฑลกานซู เหลียวหนิง กุ้ยโจว ยูนนาน กวางซี มงโกเลียใน ชิงไห่ ส่วนอีกหลายๆ เมือง เช่น กรุงปักกิ่งและนครเซี่ยงไฮ้ยังคงใช้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระดับ 1

ปัจจุบัน บริษัทต่างชาติกลับมาเปิดดำเนินการตามปกติแล้วประมาณ 85% สัดส่วนธุรกิจบริการกลับมาเปิดดำเนินงานถึง 95% ภาคการผลิตเปิดดำเนินงานประมาณ 70% เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ (Tesla, Volkswagen) แผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ ยา รวมทั้งร้านค้าและร้านอาหารต่างๆ เปิดทำการเกือบ 100% อย่างไรก็ดี แม้ว่าอัตราการเปิดดำเนินการของบริษัทต่างชาติ และร้านค้าต่างๆ จะสูงขึ้นเกือบปกติ แต่พนักงาน/แรงงานยังไม่กลับมาทำงานอย่างเต็มที่ เนื่องจากบริษัทหลายแห่งให้ความสำคัญกับการควบคุมโรคระบาดและอนุญาตให้พนักงานปฏิบัติงานที่บ้านหรือสลับกันมาทำงานเป็นกะ

2. สถานการณ์การนำเข้าผลไม้จากประเทศไทย

- ในช่วงเทศกาลตรุษจีนและการขยายวันหยุดเพิ่มเติมที่ผ่านมา ด้านนำเข้าสินค้าของจีนหลักๆ เช่น ด้านโหยวอี๊กวน เมืองผิงเสียง เขตการปกครองตนเองกว่างซีจ้วง ซึ่งเป็นหนึ่งในด้านหลักของการนำเข้าผลไม้จากไทยเส้นทางบกผ่านลาวและเวียดนาม ศุลกากรปิดทำการจนถึงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2563 ส่วนด้านศุลกากรในพื้นที่เชียงไฮ้ (ด่านสนามบินและท่าเรือ) ปิดทำการจนถึงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2563 เช่นเดียวกัน แต่เพื่อมิให้มีผลกระทบกับผู้นำเข้า ด้านฯ จัดได้จัดเวรเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานล่วงเวลาเพื่อตรวจสอบปล่อยสินค้าหากมีสินค้าเน่าเสียง่ายเข้ามาในช่วงวันหยุด ในขณะที่ศุลกากรในเมืองอื่นๆ เปิดทำการตามปกติ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีการมาตรการเข้มงวดเพื่อป้องกันการระบาด ได้มีการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย ควบคุมการเข้าออกของคนและพาหนะเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัส โดยเฉพาะด้านทางบกบริเวณชายแดนจีน – ลาว จีน – เวียดนาม รวมถึงข้อจำกัดของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานที่ผ่านมาอาจส่งผลให้เกิดปัญหาความล่าช้าในการตรวจสอบปล่อยสินค้า

- ข้อมูลการค้าผลไม้ของตลาดในเมืองหลักของจีน

มณฑลยูนนาน

ตลาดผลไม้ในมณฑลยูนนาน ในช่วงการระบาดที่ผ่านมาตลาดผลไม้ในเมืองคุนหมิง หรือตลาดผลไม้จิ่งหรง เมืองสิบสองปันนา ได้รับผลกระทบทั้งปริมาณการนำเข้าและราคาที่ปรับลดลง อย่างไรก็ตามขณะนี้ มณฑลยูนนานปรับลดระดับมาตรการภาวะฉุกเฉินจากระดับ 1 (ขั้นสูงสุด) เป็นระดับ 3 (จากทั้งหมด 4 ระดับ) ส่งผลให้ผู้นำเข้าเริ่มมีการนำเข้าผลไม้จากไทยเพิ่มมากขึ้น

จากการสอบถามผู้นำเข้า พบว่าอยู่ระหว่างรอการนำเข้าทุเรียนและมังคุด และขณะนี้มีความสนใจนำเข้าส้มโอและส้มโอทับทิมสยามจากไทยเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นผลไม้ที่ได้รับความนิยมมากขึ้นในจีน โดยปกตินำเข้าส้มโอทับทิมสยามเดือนละประมาณ 15,000 ลูก ส้มโอเขียวเดือนละประมาณ 2,000 ลูก (ถึงละ 12 ลูก) พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ผลไม้ของไทยควรมีการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงามเพื่อดึงดูดลูกค้า มีมาตรฐานในการแบ่งเกรดผลไม้ รวมทั้งเน้นการสร้างแบรนด์ให้มากขึ้น

มณฑลกว่างตุง

ซูเปอร์มาร์เก็ตในนครกว่างโจว ส่วนใหญ่เปิดร้านตามปกติ มีสินค้าเพิ่มมากขึ้น ทั้งของสด ของแห้ง อาหารแช่แข็ง ผัก ผลไม้ ผู้บริโภคเริ่มออกมาเลือกซื้อสินค้าบริโภคมากขึ้น มีทั้งผลไม้ในประเทศ และ นำเข้าโดยผลไม้ไทยที่พบ ได้แก่ ลำไย มะพร้าวน้ำหอม มังคุด ทุเรียน ร้านค้าที่จำหน่ายผลไม้นำเข้าจากต่างประเทศบางพื้นที่ปิดร้านชั่วคราว เนื่องจากผู้คนนิยมไปซูเปอร์มาร์เก็ตเพื่อซื้อสินค้าหลายชนิดในคราวเดียวกัน

ลำไยและมะพร้าวที่จำหน่ายในVanguard Supermarket ณ นครกว่างโจว
ลำไยราคากิโลกรัมละประมาณ 13 หยวน มะพร้าวอ่อนลูกละ 15.99 หยวน

มะพร้าวอ่อนและทุเรียนจำหน่ายใน Taste Supermarket ณ นครกว่างโจว
มะพร้าวอ่อนลูกละ 9.99 หยวน ทุเรียนหมอนทองกิโลกรัมละประมาณ 100 หยวน

ตลาดค้าส่งผักและผลไม้เจียงหนานในนครกว่างโจว ได้รับผลกระทบจากการระบาดของไวรัสเป็นอย่างมากในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ปริมาณความต้องการผลไม้ลดลง ผู้นำเข้าไม่สามารถจำหน่ายผลไม้ได้ เนื่องจากลูกค้ายังไม่ได้กลับมานครกว่างโจวและปัญหาโลจิสติกส์ในประเทศจึงไม่สามารถกระจายสินค้าได้ ทำให้มีปริมาณการซื้อขายผลไม้เพียงร้อยละ 20 ถึงร้อยละ 30 ของปีก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ เริ่มมีผู้ซื้อผลไม้มากกว่าช่วงที่ผ่านมา จากการสอบถามผู้นำเข้าทราบว่าขณะนี้สถานการณ์เริ่มกลับมาคึกคักเช่นเดิม โดยมีสินค้าทุเรียนของไทยเริ่มเข้าสู่ตลาดมากขึ้น ทั้งนี้ ผู้นำเข้าเริ่มมีการวางแผนการนำเข้ามากขึ้น

บรรยากาศ ณ ตลาดค้าส่งผลไม้ เจียงหนาน ณ เมืองกว่างโจว ณ วันที่ 29 ก.พ. 63

ตลาดค้าผลไม้เจียงซิง ณ นครเซี่ยงไฮ้ (เป็นตลาดค้าส่งและค้าปลีก) ในช่วงวันหยุดยาว ระหว่างวันที่ 25 มกราคม-9 กุมภาพันธ์ 2563 ปริมาณการค้าผลไม้โดยรวมทั้งหมดลดลง 55.41 เปอร์เซ็นต์ และมูลค่าการค้าทั้งหมดลดลง 49.23% เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์-25 กุมภาพันธ์ 2563 ปริมาณการค้าทั้งหมดเพิ่มขึ้น 18.19% และมูลค่าการค้าทั้งหมดเพิ่มขึ้น 12.26% เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562

บรรยากาศการค้าผลไม้ ณ ตลาดเจียงซิง นครเซี่ยงไฮ้ ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563

ตลาดห้วยจ๋าน นครเซี่ยงไฮ้ เป็นตลาดผลไม้นำเข้าจากต่างประเทศที่ใหญ่ที่สุดในเซี่ยงไฮ้ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ปริมาณการนำเข้าผลไม้ไทยลดลงประมาณ 10-20% เมื่อเทียบกับช่วงเวลาก่อนหน้า จากการสอบถามผู้นำเข้า พบว่า ปัจจุบันนี้มีการนำเข้า มะพร้าว ทุเรียน ลำไย มะม่วง และชมพูเป็นหลัก จำนวนที่

นำเข้าวันละประมาณ 2-3 ตู (20 ฟุต) โดยนำเข้าแบบวันเว้นวัน ชมพูและมะม่วงจะขนส่งทางเครื่องบิน โดยผู้บริโภครู้ชอบ ทูเรียน มะพร้าว และลำไย ทำให้จำหน่ายสินค้าได้รวดเร็ว

ผู้นำเข้าผลไม้ในเชียงใหม่ให้ข้อมูลว่า ปกติมีการนำเข้ามะม่วงน้ำดอกไม้เฉลี่ยเดือนละ 12 ตัน แต่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมาปริมาณการนำเข้าลดลงเหลือเพียง 1 ตัน

ตลาดผลไม้ออนไลน์ เช่น เทอหม่า เหม่ยหรือหอยเชียน ดิงดิงหม่าซ่าย ขณะนี้มีผลไม้จากไทยจำหน่าย ได้แก่ มังคุด ลำไย ทูเรียน และมะพร้าว

ตลาดผักผลไม้ในซูเปอร์มาร์เก็ตในนครเชียงใหม่ พบว่า ปัจจุบันไม่มีการขาดแคลนสินค้าเพราะผู้คนมิได้ตื่นตระหนกและกักตุนสินค้าดังเช่นช่วงสัปดาห์แรกของวันหยุด นอกจากนี้ ชาวเชียงใหม่นิยมซื้อสินค้าผ่านตลาดออนไลน์ทำให้ไม่เกิดการแก่งแย่งสินค้าในซูเปอร์มาร์เก็ต สินค้าผักผลไม้ในซูเปอร์มาร์เก็ตมีคุณภาพดีและมีความสดใหม่ ผลไม้ไทยที่วางจำหน่าย เช่น มะม่วง ลำไย ทูเรียน มังคุด มะพร้าว และส้มโอ แต่มีข้อสังเกตว่าในช่วงวันหยุดจนถึงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ผลไม้ไทยที่จำหน่ายอยู่ในซูเปอร์มาร์เก็ตน่าจะเป็นสินค้าในสต็อกซึ่งนำเข้ามาก่อนช่วงตรุษจีน แต่ปัจจุบันเริ่มมีผลไม้ของไทยนำเข้ามาวางจำหน่ายมากขึ้น

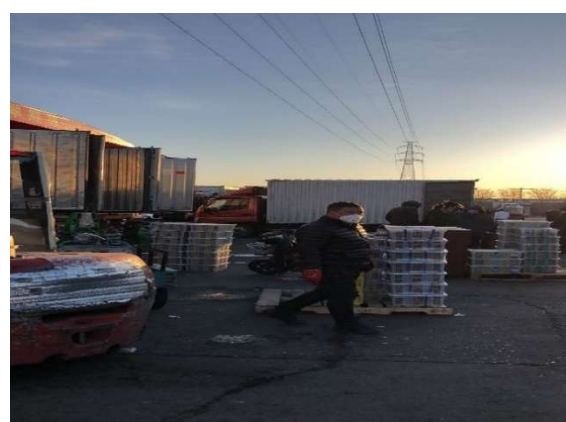
สินค้าน้ำมะพร้าวหอม มะม่วงและส้มโอของไทยที่จำหน่ายในซูเปอร์มาร์เก็ตในนครเชียงใหม่

ร้านผลไม้ ก้าวอ๋เหม่ย กรุงปักกิ่ง ซึ่งเป็นหน้าร้านที่มีสาขาประมาณ 55 แห่ง จำหน่ายผลไม้ในปักกิ่ง ขณะนี้มีผลไม้ไทยมาจำหน่ายมากขึ้น เช่น ทูเรียน มังคุด ลำไย

บรรยากาศการจำหน่ายผลไม้ ณ ร้าน ก้าวอ๋เหม่ย ในกรุงปักกิ่ง

ตลาดซินฟาตี้ กรุงปักกิ่ง เป็นตลาดค้าส่งสินค้าทางการเกษตรที่ใหญ่ที่สุดของกรุงปักกิ่ง จากการสอบถามข้อมูลผู้บริหาร ช่วงหลังตรุษจีนตลาดเปิดทำการตลอดแต่ผู้ประกอบการยังไม่เข้ามาซื้อขายกันเนื่องจากห่วงเกรงปัญหาโรคระบาดและการควบคุมการขนส่งที่เข้มงวด ช่วงสัปดาห์นี้ผู้ประกอบการกลับมาค้าขายประมาณ 70% ของปกติแล้ว และเชื่อว่าปริมาณการนำเข้าจะเพิ่มมากขึ้นในช่วงปลายไตรมาส 2

บรรยากาศโซนผลไม้นำเข้า ณ ตลาดซินฟาตี้ ณ กรุงปักกิ่ง เมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2563

3. ผลกระทบจากการแพร่ระบาดต่อการนำเข้าผลไม้ไทย

ภาพรวมด้านเศรษฐกิจ

- ผู้เชี่ยวชาญจากหลายสถาบันให้ความเห็นว่าสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 จะส่งผลกระทบต่อ GDP ของจีนในไตรมาสแรกของปีนี้ โดยผลกระทบขณะนี้ยังเป็นเพียง Short-term shock แต่จะไม่กระทบต่อการพัฒนาประเทศ โดยเศรษฐกิจน่าจะกลับมาฟื้นตัวภายใต้นโยบายในภาพรวมของประเทศในไตรมาสที่สอง โดยขณะนี้ รัฐบาลออกมาตรการต่างๆ เช่น การลดภาษี การอุดหนุน (Subsidy) เพื่อกระตุ้นการบริโภค มาตรการสนับสนุนภาคธุรกิจทางการเงิน การลดภาระภาคธุรกิจ การพัฒนาการบริการภาครัฐ เป็นต้น
- การระบาดของโรค COVID-19 เป็นอุปสรรคและสร้างปัญหาให้กับบางอุตสาหกรรม แต่ได้สร้างโอกาสและเกิดมิติใหม่ของการซื้อขายสินค้าและบริการในประเทศจีน โดยการเปลี่ยนจาก offline ไปสู่ online เช่น การช้อปปิ้ง กลุ่มบันเทิง การศึกษา เป็นต้น เนื่องจากผู้บริโภคหลีกเลี่ยงการออกไปจับจ่ายใช้สอยนอกบ้าน อีกทั้งการบริโภคสินค้าคงทนและสินค้าฟุ่มเฟือยจะลดลงอย่างมีนัยยะสำคัญ
- ความต้องการซื้อสินค้าลดลงเป็นอย่างมากในช่วงการระบาด แต่จะปรับตัวกลับมาสูงขึ้นหลังการระบาดเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563 เว็บไซต์ สำนักข่าว CGTN เปิดเผยว่า นายแพทย์จง หานซาน (Zhong Nanshan) หัวหน้าคณะผู้เชี่ยวชาญจีนในการจัดการโรค COVID-19 และผู้อำนวยการ Institute of Respiratory Diseases นครกว่างโจว กล่าวว่า ผู้ติดเชื้อในจีนมีจำนวนลดลงตามที่คาดการณ์ไว้ และทีมผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่าจีนจะสามารถควบคุมการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ได้ภายในปลายเดือนเมษายน 2563

ผลกระทบ

จากสถานการณ์การระบาดสามารถจำแนกผลกระทบได้เป็น 3 ช่วง คือ ช่วงวันหยุดตรุษจีน ช่วงขยายวันหยุดอีก 10 วัน และช่วงที่ธุรกิจเริ่มกลับมาเปิดดำเนินการ

- **ผลกระทบระยะสั้น** (ช่วงวันหยุดและการขยายวันหยุดระหว่างวันที่ 24 มกราคม – 9 กุมภาพันธ์ 2563) ได้ส่งผลกระทบอย่างหนักต่อการท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร และการขนส่ง แต่ซูเปอร์มาร์เก็ตและการจำหน่ายสินค้าเกษตรและอาหารออนไลน์มียอดขายเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากประชาชนต้องการมีอาหารและของใช้จำเป็นอย่างเพียงพอ ทำให้ผู้คนหันมาซื้อสินค้าเกษตรและอาหารทางออนไลน์มากขึ้น 3-4 เท่าตัว การขนส่งสินค้าออนไลน์ในช่วงสถานการณ์ไวรัสโคโรนาไม่สามารถดำเนินการได้ตามปกติ เนื่องจากบางแห่งปิดการคมนาคมทำให้ส่งผลกระทบต่อการเดินทาง คอนโดมิเนียมบางแห่งห้ามบุคคลภายนอกเข้าออกจึงต้องมีการนัดรับสินค้ากันที่อื่นหรือต้องผ่านการตรวจเช็คอุณหภูมิร่างกาย อย่างไรก็ดี แนวโน้มการซื้อสินค้าออนไลน์จะเป็นที่นิยมมากยิ่งขึ้น เมื่อเกิดสถานการณ์ไวรัสโคโรนาส่งผลให้การซื้อสินค้าออนไลน์เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยจากการสำรวจข้อมูลการสั่งซื้อสินค้าเกษตรและอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันที่สำคัญพบว่า ในช่วงไวรัสโคโรนาระบาดแอปพลิเคชันสินค้าเกษตรและอาหารออนไลน์มียอดการสั่งซื้อสูงขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณ 300-400%

ผลกระทบต่อการนำเข้าผลไม้ไทย

1. เนื่องจากผลไม้ไทยเป็นสินค้านำเข้าและมีราคาสูง ทำให้คนจีนไม่นิยมซื้อมาบริโภคมากนัก เพราะส่วนใหญ่จะเลือกซื้อสินค้าจำเป็นต่อการบริโภค เช่น เนื้อสัตว์ ผักใบเขียว และเบหมี ส่วนผลไม้คนส่วนใหญ่จะเลือกซื้อผลไม้ท้องถิ่นที่ราคาไม่แพง จากการสำรวจตลาดและสอบถามข้อมูลจากผู้นำเข้าผลไม้ไทย ทราบว่า

ในช่วงนี้วันหยุดและขยายวันหยุดตลาดชบเซา คนส่วนใหญ่เลือกที่จะอยู่บ้านและไม่กล้าออกมาจับจ่ายใช้สอยที่ตลาดสด ผู้นำเข้ายังไม่แน่ใจในสถานการณ์ความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น ทำให้มีการชะลอการนำเข้าผลไม้จากไทยในช่วงที่ผ่านมา หรือ อาจมีการยกเลิกคำสั่งซื้อ

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมายังไม่ใช้ช่วงที่ผลไม้ไทยออกสู่ตลาดมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุเรียน มังคุด ซึ่งเป็นสินค้าหลักๆ ที่ไทยส่งออกมาจีนจะออกสู่ตลาดในช่วงเดือนกลางเดือนเมษายน ดังนั้น ผลไม้นำเข้าทั้งของไทยและประเทศอื่นๆ ที่มีผลผลิตในช่วงเดือนกุมภาพันธ์จะได้รับผลกระทบในช่วงนี้ ทั้งนี้ ผลไม้ที่เข้าสู่ตลาดจีนส่วนใหญ่ในช่วงนี้ ได้แก่ ลำไย มะพร้าวอ่อน ทุเรียน ขนุน มังคุด กัลยัม สับปะรด มะขาม มะม่วง เป็นต้น แต่มีปริมาณไม่มากนัก

2. จากข้อมูลของกรมวิชาการเกษตร ผลไม้ของไทยที่ส่งออกมาจีนในช่วงเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ ได้แก่ ลำไย มะพร้าวอ่อน ทุเรียน มะม่วง ส้มโอ ขนุน มังคุด มะขามหวาน กัลยัม ชมพู่ สับปะรด (แบบบล็อกเปลือก) เป็นต้น โดยมีปริมาณรวมการส่งออกผลไม้ในเดือนมกราคม 2563 ประมาณ 84,200 ตัน ซึ่งน้อยกว่าเดือนเดียวกันของปี 2562 ซึ่งมีปริมาณการส่งออกประมาณ 98,500 ตัน และในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 (วันที่ 1- 27 กุมภาพันธ์) ซึ่งเป็นช่วงที่มีการระบาดสูงสุดในจีน ผลไม้ไทยส่งออกมายังจีนมีปริมาณประมาณ 49,800 ตัน โดยเมื่อเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันในปี 2562 มีปริมาณการส่งออกประมาณ 121,500 ตัน ซึ่งลดลงไปประมาณ 59 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากผู้บริโภคหลีกเลี่ยงการออกมาในที่สาธารณะทำให้ความต้องการในการซื้อสินค้าลดน้อยลงเป็นอย่างมาก รวมทั้งปัญหาระบบโลจิสติกส์ภายในประเทศทำให้ผู้นำเข้าต่างชะลอการสั่งซื้อและรอดูสถานการณ์ความรุนแรงและการยืดเยื้อของการระบาด

3. จากสถานการณ์การระงับเที่ยวบินระหว่างไทย-จีนอาจส่งผลกระทบต่อการส่งออกผลไม้ไทยที่ขนส่งทางอากาศ เช่น ทุเรียนพรีเมียม ชมพู่ มะม่วง กัลยัม โดยในช่วงเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม 2563 การบินไทยได้ยกเลิก/ลดเที่ยวบินของสายการบินไทยจากกรุงเทพฯ ถึงเมืองต่างๆ ในจีน ได้แก่ กว่างโจว ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ เซี่ยเหมิน คุณหมิง เฉิงตู เนื่องจากผู้โดยสารน้อยลง ทำให้ส่งผลกระทบต่อสินค้าที่ขนส่งมายังเมืองหลักที่ทำการยกเลิก/ลดเที่ยวบินของเส้นทางการบินดังกล่าว

● ผลกระทบระยะยาว

นับตั้งแต่รัฐบาลจีนได้ใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดในการควบคุมการระบาดของโรค COVID-19 ส่งผลให้สถานการณ์การระบาดในประเทศจีนมีแนวโน้มที่ดีขึ้น จำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2563 จนถึงปัจจุบัน หลายๆ มณฑลได้ประกาศลดระดับภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข ประชาชนมีความเชื่อมั่นและออกมาจับจ่ายใช้สอยมากยิ่งขึ้น โดยตั้งแต่วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 องค์กรธุรกิจ บริษัท ห้าง ร้าน ได้กลับมาเปิดดำเนินการเกือบ 100% ตลาดสดและซูเปอร์มาร์เก็ตส่วนใหญ่ในประเทศจีนเริ่มคึกคักขึ้น มีผู้คนมาจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น

ปัจจุบัน สถานการณ์ปัจจุบันยังไม่ปกติเหมือนช่วงก่อนเกิดการระบาด และยังไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะยืดเยื้อและยาวนานถึงเมื่อไร แม้ว่าผู้เชี่ยวชาญจีนจะมีการเปิดเผยว่า **เชื่อมั่นว่าจีนจะสามารถควบคุมการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ได้ภายในปลายเดือนเมษายน 2563** ซึ่งหากระยะเวลาและความรุนแรงยังคงยืดเยื้อ ประชาชนจะเกิดความหวาดกลัว มีความกังวล และมีผลกระทบการใช้ชีวิตของประชาชนเพิ่มมากขึ้น ตลาดจีนในฐานะตลาดส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทยจึงอาจมีความไม่แน่นอนในปริมาณความ

ต้องการบริโภคสินค้าและมีความเสี่ยงการกระจายสินค้าในประเทศ ดังนั้น ผลไม้ ซึ่งเป็นสินค้าที่เน่าเสียง่าย มีการส่งออกมายังจีนมากในช่วงตั้งแต่เดือนเมษายนเป็นต้นไป เช่น พุเรียน มังคุด อาจได้รับผลกระทบมากที่สุด เนื่องจากผู้นำเข้ายังคงมีความไม่มั่นใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยอาจมีการยกเลิกคำสั่งซื้อ หรือยกเลิกการเหมาสวนซึ่งได้ดำเนินการทำสัญญาส่งมอบไว้ในช่วงนี้

อย่างไรก็ดี นับตั้งแต่วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 สถานการณ์การระบาด COVID-19 ในประเทศจีนมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จำนวนผู้ป่วยใหม่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ จีนยังคงใช้มาตรการคุมเข้มเพื่อป้องกันการระบาดต่อไป ในขณะที่ตัวกันรัฐบาลจีนมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจและช่วยเหลือผู้ประกอบการ ได้แก่ การลดภาษี การลดดอกเบี้ย หรือลดค่าเช่า ผู้ประกอบการหลายรายปรับตัวหันมาสู่ตลาดออนไลน์มากยิ่งขึ้น ทำให้มีโอกาสในการขายสินค้ามากขึ้น **ซึ่งคาดว่าจะวิกฤติในครั้งนี้เป็นโอกาสอันยิ่งใหญ่ของตลาดออนไลน์ในประเทศจีน**

4. ข้อเสนอแนะแนวทาง/มาตรการเพื่อรองรับสถานการณ์การนำเข้าผลไม้จากไทย

1. ลดการพึ่งพาตลาดจีนและหาตลาดสินค้าเกษตรใหม่เพิ่มเติม โดยเตรียมแผนการ/มาตรการกระจายสินค้า และกระตุ้นการบริโภคในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับช่วงฤดูผลไม้ที่กำลังจะออกสู่ตลาด
2. ส่งเสริมผลไม้แปรรูป แช่เย็น แช่แข็ง เพื่อเพิ่มระยะเวลาการเก็บรักษาให้นานขึ้น
3. หน่วยงานที่มีงบประมาณหรือแผนงานประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรในต่างประเทศ และหน่วยงานรับผิดชอบหลัก เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ประกอบการควรปรับแผนเตรียมการรับมือต่อสถานการณ์โรคระบาดนี้ และเมื่อภาวะโรค COVID-19 สงบลง ควรเร่งออกทำการประชาสัมพันธ์ roadshow ในประเทศจีนเพื่อฟื้นตลาดโดยเร็วที่สุด

4. ในช่วงโรค COVID-19 ระบาดในประเทศจีน ส่งผลให้การค้า ธุรกิจ และอุตสาหกรรมบางอย่างเกิดการหยุดชะงัก (disruption) และไม่สามารถคาดการณ์ได้วิกฤติโรคระบาดนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อใด แต่ก็ยังมีโอกาสใหม่ในตลาดออนไลน์ ซึ่งผู้ประกอบการ/ผู้ส่งออกสินค้าเกษตรของไทยควรปรับตัวเพื่อให้สามารถเข้าถึงโอกาสในตลาดสินค้าออนไลน์ และอาจมีตลาดใหม่เกิดขึ้นในจีนที่สนใจนำเข้าสินค้ามาจำหน่าย เช่น สินค้าเกษตรและอาหารอาจมีปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ให้สามารถแบ่งขายในตลาดออนไลน์ และง่ายต่อการขนส่งและกระจายถึงมือผู้รับรายย่อยได้ง่าย และเพื่อลดการสัมผัสอาหาร หรือแปรรูปสินค้าเพื่อให้สามารถจัดเก็บได้นานขึ้น เป็นต้น

5. แม้ว่าแนวโน้มสถานการณ์การระบาดจะเป็นไปในทางที่ดีขึ้น รัฐบาลจีนระดมสรรพกำลังทุกอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนี้ แต่สถานการณ์ก็ยังไม่มีความแน่นอนทำให้การคาดการณ์ผลกระทบที่เกิดขึ้นยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างแม่นยำ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการควรติดตามสถานการณ์การระบาดอย่างใกล้ชิด เนื่องจากสถานการณ์มีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

6. จากสถานการณ์การปรับตัวดังกล่าว ควรสร้างกลยุทธ์การส่งออกผลไม้ของไทยเพื่อสร้างการแข่งขันอย่างยั่งยืน เนื่องจากผลไม้ไทยเป็นผลไม้ที่คนจีนนิยมบริโภค แต่ปัจจุบันมีคู่แข่งเพิ่มมากขึ้น เช่น พุเรียนจากมาเลเซีย รวมทั้งพุเรียนเวียดนามซึ่งมีแนวโน้มส่งออกมายังจีนได้ในอนาคตอันใกล้ มังคุดจากอินโดนีเซีย เป็นต้น ดังนั้น

- 6.1 ผลไม้ไทยที่ส่งออกมายังจีนควรมีการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานอย่างเข้มงวดเพื่อรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของผลไม้ไทยในสายตาผู้บริโภคจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นพุเรียนอ่อน

ซึ่งส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของทุเรียนไทยและเป็นประเด็นที่ผู้นำเข้า/ผู้บริโภคจีนมีความกังวล ไม่มั่นใจในคุณภาพของทุเรียนไทยเป็นอย่างมาก

6.2 ผลักดันและเน้นการส่งออกผลไม้พรีเมียมมากขึ้น สร้างมาตรฐานการแบ่งเกรดผลไม้ให้มีความสม่ำเสมอเพื่อเน้นตลาดบนและแสวงหาลูกค้ากลุ่มใหม่ นอกเหนือจาก Mass Market ซึ่งเป็นฐานลูกค้าใหญ่ของผลไม้ไทยในตลาดจีน เช่น

- ส่งเสริมสินค้าทุเรียนหมอนทองเกรด Premium ที่ทำให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ในคุณภาพ มาตรฐาน ความสุขของเนื้อทุเรียนทุกลูกเมื่อบริโภค เช่นเดียวกับที่ผู้บริโภคเลือกซื้อ ทุเรียนมุขานคิงแซ่แข็งของมาเลเซีย

- ส่งเสริมทุเรียนพันธุ์หายาก ทุเรียน GI นอกเหนือจาก ทุเรียนหมอนทอง เพื่อเพิ่ม ความหลากหลายให้กับสินค้าของไทยในตลาดจีนและแสวงหาลูกค้ากลุ่มใหม่เพิ่มมากขึ้น

- สร้างแบรนด์ผลไม้ไทยในจีนให้มากขึ้นและปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงาม เพื่อดึงดูดลูกค้าและสร้างภาพลักษณ์ที่ดี เนื่องจากผู้บริโภคจีนนิยมซื้อผลไม้นำเข้าและให้ความสำคัญกับบรรจุภัณฑ์เป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจุบันผลไม้ไทยส่วนใหญ่ที่ส่งออกมาจีนมีปริมาณมาก บรรจุในลังพลาสติกหรือกล่องกระดาษ เพื่อนำไปแบ่งจำหน่ายในตลาดค้าปลีก ร้านค้า หรือซูเปอร์มาเก็ตต่อไป จึงมีได้คำนึงถึงความสวยงามของบรรจุภัณฑ์ นอกจากนี้ ผู้จำหน่ายผลไม้ในจีนมีการผลิตบรรจุภัณฑ์และนำผลไม้จากประเทศอื่นใส่บรรจุภัณฑ์จำหน่ายเป็นสินค้าจากไทยเพื่อดึงดูดลูกค้าซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์ของผลไม้ไทยในระยะยาว

6.3 ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร/สหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง รวมทั้งเพิ่มศักยภาพให้เป็นผู้ประกอบการส่งออกให้มากขึ้น สร้างกลุ่มผู้ประกอบการผู้รวบรวมสินค้า (ล้ง) ไทย เพื่อพัฒนาสู่ระบบการซื้อขายตรงกับผู้นำเข้าจีน /การขายออนไลน์มากขึ้น และลดการขาดอำนาจต่อรองกับล้งจีน

6.4 จัดงานประชาสัมพันธ์ผลไม้ไทยในประเทศไทย เพื่อต่อยอดภาพลักษณ์ของไทยในฐานะประเทศผู้ผลิตและส่งออกผลไม้เมืองร้อนของโลก และส่งเสริมการรับรู้ในคุณภาพและมาตรฐานของผลไม้ไทยในเวทีโลก และเป็นช่องทางในการทำ Business Matching กับผู้นำเข้ารายใหม่ๆ ทั่วโลก

=====

จัดทำโดย

สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงปักกิ่ง

ฝ่ายเกษตร ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครเซี่ยงไฮ้

ฝ่ายเกษตร ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครกว่างโจว

1 มีนาคม 2563